

HETILAP

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

Tartalom: Kézmű és tudomány. B. — Hogy kell megélni? III. Fodor J. — A tulvitt tréfa. Dózsa Dani. — Kolozsvári és vidéki napló. — Hírfüzér. — Tárca: Nemzeti színház. — Mindenféle. — Hirdetések.

A kézmű és tudomány.

Midőn az angolok Tsusan szigeten meglelepedtek, egy angol katonatisztnak új egyenruhára volt szüksége. Az ezred szabója nem volt kézügyben, csak egy chinai szabót lehetne használni; a munkát tehát erre bízta, s mintául egy oly régi egyenruhát adott elébe, melynek folt vala hátán. A chinai mester legott utána látott a köntösnek, rövid idő múlva készen haza vitte, s mint látszott, pontosan az elébe adott mintához tartotta magát, mert még a hátáról a foltot sem feledte ki. Ezen esetet a chinai angol háboru korában úgy adták elő az ujságok, mint a chinai tudomány mintáját. Azonban meg kell vallanunk, hogy az nem volt egyéb szörszálhasogatásnál; a más szemébe meglátjuk a szálkát, de a miénkben nem a gerendát.

Nem kell épen Chinába fáradnunk, hogy hasonló kézműveket lássunk; mindennapi életünkben láthatunk hasonszerű eljárásokat, még pedig sokkal nagyobb számmal, mint egyelőre gondolnók. Legtöbb kézműveseink, iparosaink mind csak régi minta, régi receptek szerint dolgoznak, a nélkül, hogy eljárásuk alapját, törvényeit ismernék. A szappanos mesterségét mesterétől, ez ismét az övétől tanulta. Három négy év kell annak megtanulására, hogy kell régi recept szerint a lúgot készíteni s a fagyut szappanná átváltoztatni. Tán egy sem tud közülök a fagyuban és zsíros olajokban levő stearin, ebain és margarinnal, s hogy ezek a lúgokkal szappanná egyesülnek. Egy sem tudja tán azon törvényt, miszerint a szik- és közönséges sóbeli natron a zsírokkal kemény, a hamubeli káli pedig lágy szappant állít elé, és hogy a gyógyszerártárbeli szürke flastrom is csak egy neme a szappannak, csak hogy hamu helyett fekete ón-roszdával készítik. S lám! bár mindenik csak re-

ceptek, hagyományok szerint dolgozik, dolguk még is jól megyen. Azonban fogadni mernénk, hogy nem egyszer jönnek zavarba, mihelyt maguk, vagy segédek a kellékekben tudatlanul vagy történetesen valami kis változtatást tesznek. Láttunk oly szappanost, ki a legnagyobb zavarban volt a miatt, hogy szappanja a vas-üstbe nem kapta meg azon feketés sávakból álló márványzatot, mit a közönség a szappan jósága jeléül szokott jelenteni. Szegény ember, a nélkül, hogy tudta volna, történetesen jobbat készített, de a halitéletes vevő-közönség készítményén a megszokott jelt nem találván, máshoz ment, hogy a jobb helyett rosszabbat vásároljon. Ezen nem kedves látványt el kellett tűrnie, mert nem tudta, hogy a szappanon azon barna sávok azon kén-savastól származnak, melyek a lúg kénes alkotórészeiből képződnek, s a mit ő mesterségesen is könnyen készíthetne. Így csalják meg magukat a szappanvásárlók, de így okulhatnának a szappanosok is.

Tudunk oly festőt, ki szép munkákat tud szakmájából előállítani, de azon tudományt, melyet az újabb kor vegytan név alatt oly sokat emleget, nem az ő számára találták fel, tehát azt sem tudta, hogy a hel kőszénnel tüzelnek, valami rossz szagu gőz (hydrothion) fejlődik ki, mely minden ólommal készült festékeket megbarnít. Egy lakatos számára olajfestvényeket készítvén, pár hónappal később visszaadták, mert az egész megbarnult, jó hire lévén koczkára téve, a festvényt visszavette. Mászt készített s ezzel is ugyanazon esete fordulván elő, a lakotost kezdte gyanusítani, hogy művével ármányosan bánt, annyival inkább, minthogy egy könyvkötő is épen arról panaszkodott, hogy azon lakatos már két finom francia kötötű imakönyvet adott neki vissza azért, hogy a finum fehér táblapappir megfeketült nála. Az ügy csaknem rendőrség elé

kerül, ha történetesen egy ahhoz értő egyén az egész ügyet fel nem világosítja. Hiába a természet törvényei ismerete nélkül az ember ezer történetesség játékaul esik, s oly tömkelegbe kerül, honnan igen gyakran nincs menedék.

Minő érzéssel fogadja a tapasztalt anyagárus szegény posztócsinálót, a ki oly gyakran vásárol tőle néhány font nyálkás balhamagot (*Plantago Psyllium*) hogy vele kész posztójára a „szép és fényes“ bélyegét ráüsse? Valójában e felett lehetlen, hogy a tapasztalt anyagárus jót ne nevéssen; minthogy ő tudja, hogy a posztónak fényességét a rajta átvezetett meleg-gőz kölcsönözi, és hogy a balhamagnak erre semmi befolyása nincsen. Azonban óvakodik vásárosát kinevetni, mert ez által magát bizonyos jövedelemtől fosztaná meg, noha azon néhány forint a posztócsináló zsebében jobban megférne, mint az övében. Ilyek a csak recept utáni eljárások áldásai.

A 14,000 jeges Puna lakói Peruban a pityókat és hust nagy bajjal czipelik a térségből fel a hegyre. Tudják, hogy lent a térben mindkettő jól megfő; de fent egyik sem akar megfőni, ámbár a rájuk töltött víz zajoson fő; a lent lakók étke a fent lakóknak egyáltalában nem akar szolgálni. Szegények! nem tudják, hogy a hegygyel együtt a levegőnek is nagy részét lábok alatt hagyják, hogy fenn a ritkább levegőnek kisebb nyomása alatt a víz kisebb melegnél forr, hogysen az étel megfőhetne. Mi a kik ezt tudjuk, neveljük a púnai lakókat. Azonban lám épen lencsét hoznak az asztalra. Ésau veteménye gőzölgve nevet reánk; de hasztalan próbáljuk megenni, mert előre látszik, hogy reggeltől délig sem tudott lágyra főni. A ki főzte bizonyosan nem tudta, hogy minden vetemény a víz mézstartal-mával emészthetlen kérget képez, mitől meglehet óvni, ha a vízbe kevés sódat, vagy tisztított hamuzsirt vet az ember. De hiába, a ki a természet törvényeit nem ismeri, annak bajos magán segíteni.

De nézzünk tovább. Amott egy ekét hoznak tán épen a falu ekecsináló empiricus mestertől. Épen olyan, milyennel tán még ősapáink is szántottak. Talpa, kormánydeszkája, az egésznek minden részei oly hatalmasok, hogy két ökörnek bővön van, mit huzni rajta. A surlódás okozta akadály, nehézség készítésénél legkevésbé sem vevődtek tekintetbe. Hiába mindezek ismeretlen factorok a pusztá gyakorlat embere előtt. Ő dolgozik úgy, a mint apjától tanulta, a ki viszont apjának volt hű követője. Darabról darabra úgy csinálják, mint ismert példányuk követeli,

épen mint a chinai szabó a köntöst. Uj javításról szó sincs, az eléhaladás még gondolatába sem fordul meg. Egy szóval sem áll jobban a dolog a malmokra nézve is. Egyiknek, mint a másiknak minden szege ugyanazon módon van szerkesztve, mindenik ugyanazon régi kaptára van ütve; de mikép is lehetne ez másképen? A természet törvényei ismerete nélkül nem lehet szabadság a mozgásban. Mig a tudományosan művelt mester a vízre száll, megméri a vízmenyiséget, a vizesést kiszámítja, kimerítendő feladatot csendesesen megoldja, s oly művet állít elé, mely az adott körülmények közt a lehető legnagyobb szolgálatot képes teljesíteni, addig a csupa gyakorlat embere csak a fejében levő régi példányt tartja szem előtt, a sok erőt elveszteni engedi s készít egy oly művet, mely rák módjára csikorog, nyikorog, képesség nélkülsége által naponként tömérdek kárt eszközölvén a tulajdonosnak. De hisz ez nem is lehet másképen; mert a természeti törvények ismerete nélkül nincs szabadság a mozgásban. Ok a mechanikát s ennek törvényeit még nevérol sem ismerik. A pusztá kézműves soha sem fog valami nagyot és üdvöst eléállítani. A ki mint pusztá kézműves fogott az élethez, az bajosan fog mint javító meghalni. E tekintetben legalább jövendőre csak az segítene, ha oly iskolákban, hol a természet törvényei alapos ismeretére elég alkalom van nyujtva, képződnek egy tehetségben erősebb, a jó és hasznos iránt fogékonyabb nemzedék. Azonban a legtöbb iparosok kedves magukkal megelegülten, nem hiszik, hogy baj van, s így nem is akarnak azon segíteni. Nem állhatják a képzett iparost, mert tán félnek tőle, s ekép rabjai maradnak tudatlanságuknak. Innen van aztán, hogy a szemtelen csaló szemök láttára kicsempészi zsebekből a drága pénzt. A hirdlapok hirdeteményei naponta ajánlják a büverejü gyógy-szépítő s más szereket, jeléül annak, hogy még számtalanok vannak, kiket vakhitők azok megvásárlására bír; de hogy is ne, mikor még a jós-cziganynöknek is van keletök?

És honnan van mind ez? hogy legtöbben csak a névre, csak a külsőre, nem pedig a bel-tartalomra tekintenek. A chinai szabó számtalan kiadásokban utcáinkon jár, házainkban, gyárainkban és műhelyeinkben dolgozik, természetesen megmagyarosodva.

Azonban az idő útát tör magának előre. Az iszonyuan növekedő szükségek e tekintetben is a legjobb rugóul szolgálóknak. Minél inkább összebonyolodnak az életviszonyok, annál inkább kitünik, hogy vezértüre, compászra van szük-

ség, mely nélkül az ujvilágot nem lehetett volna felfedezni, s a hajózás mostani óriás-nagyságára soha sem nevedett volna. Az élettengerén ezen biztos vezértű a természettudomány leend. Ezt az idő meg fogja hozni. Azonban az embernek ezen időt hívnia kell, s ohajtását iránta szívében meggyökereztetni. Erre kell mindnyájunknak közvetve és közvetlenül hatnunk. Az idősebbek az ifjabbakban támaszszanak ösztönt. A remény templomában, az iskolákbn a csendes ohajtás erős szenvedélylyé válhatik, a minek nem lehetend eilent állani. Ekkor midőn a természet törvényei az ember fejében és kezében leendenek, uralkodhatik az emberi szellem a viszonyokban.

Dunamelléki közlemények.

Hogy kell megélni?

III.

Jelen körülmények közt hogy a gazda megélhessen, előlátással párosult szorgalmon kívül még szükséges fősvénység nélküli takarékoság, és lealjasodás nélküli nélkülözés.

Takarékosság és nélkülözés alatt nem értem, hogy ne kenjük meg a tengelyt, hogy maradjon a háj, s maholnap új marokvasunk elpusztuljon; szabad gyertyával járjunk a padláson azért, hogy lámpást ne kelljen venni, s talán meggyuljon a házunk; szalmás gabonahordáskor ne használjunk ponyvákat azért, hogy az ezekre kiadandó pénzt megtakarítsuk; nem értem mondom ezeket, sőt ily eljárását a gazdának igen is káros fősvénységnek tartom.

De értem azt, hogy mit a gazda egyszer szorgalma által megszerzett, azt igyekszik valamint maga a mezőn utolsó szalmaszálig, úgy felesége benn a háznál utolsó tojásig megtakarítani; jaj azon gazdának, ki míg maga kívül gyűjt, neje belől prédál, s pedig hány van ilyen!

Nélkülözés alatt nem értem, hogy a nadrágon fölt hátán fölt legyen, csak hogy ne kellessék újat venni; órát ne tartsak a szobában, hiszen úgy is a napról tudom mikor van dél; a fa-poharat is eldobjam azért, mert a markommal is ihatom; tisztességes kanalat ne tartsak asztalomon azért, mert fa-kanállal is ehetem, s porcelán-tánygyért azért ne, mert ehetem fa- vagy eszerép-tánygyérről is; isten ments meg! koránt sem ezeket értem, sőt az ily eljárásokat tökéletes lealjasodásnak tekintem, s valamint a takarékoságnál, úgy a nélkülözésnél is minden ily tulságos erőltetést rossz gazdaságnak tartok.

Értem pedig azt, hogy mind azokat, mikházam, személyem tekintete kisebbitése nélkül nélkülözhetek, mind azok nélkülöztessenek; pl. ha magam s a hozzám tartozandók 3—4 tál étellel megelégednek, minek akkor isten tudja mily hosszú soru ebédek? ha a mely szobában elolvashatom a Gazdasági lapot, Hetilapot, meg is hálhatok, minek fütsek akkor külön háló s külön olvasó-szobát? ha jó gazdasszony nőm, egy szolgálóval belső dolgait eltudja végezni, miért tartsak mellette 3—4 kisasszonyt? ezeket s ezekhez hasanlókat értek én a nélkülözés alatt.

Csékélységek mind ezek ugy-e bár? koránt sem, most egyelőre nem is képzelhető pénzösszev fog megmaradni, csak pennára kell venni a dolgot.

Elöttem fekszik egy rendes életmódhoz szokott három eladó leánynak s két iskolás gyermeknek örvendő haszonbérlo számolatja, ki a haszonbér felugrása miatt háztartását szűkebb határok közé kívánván szoritani, előbbi költségeihez mérve ezen kimutatás szerint a nélkül, hogy háza, vagy személye fénye legkisebbit is csökkenne, egy év alatt 2008 pftot takarít meg. Ezen számítást a tulajdonos házára nézt ha két-tőzöm, úgy a tulajdonos megtakarít egy év alatt 4016 pftot; ime itt van egyik jószága fölszerelésére a töke; ha ezen számítást 1849-ben kezdte volna vezetni, 8032 pftal talán minden jószágát fölszerelhette volna.

Ezen számításban a házi asszony mint jó feleség s jó anya viszi a föszerepet, s mondhatni az egész nyereséget csaknem neki köszönhetni. Ezután eladó leányai elhatározottsága lepi meg a számvevő figyelmét; a többek közt még az is meg van állitva, hogy oly férjhez — legyen bár mily gazdag — feleségül nem mennek, ki öltözetében, ruházatában s bár mily kevéssé is pazarlást gyanító czikkbe csak valamennyire is kitünő.

Legnagyobb hajlamot mutatnak az oly ifju gazda iránt ki előlátással szorgalmas, fősvénység nélkül takarékos, lealjasodás nélkül nélkülöz. Éljenek! Ezen számvetésből meritém magam is: „hogy kell megélni.“

Dunamelléki jelen közleményem, kik ezen számítást eredetiben meg akarják tekinteni, a Duna és Tisza közt megtalálhatni. Ki bizik inkább, a sokra becsülhető lányoknak is bemutatthaja magát.

Ha valamelyik ifju gazda Kolozsvár vidékéről próbát akarna tenni, ne hogy ily rossz útba ok nélkül fáradjon, maga alkalmazása végelt ezennel tudatom: Én jó négy erdélyi lóval,

tiszteséges hámmal, jó móddal készült utazó födeles szekere men tettem a látogatást — köztünk maradjon, a megkérést. — Igen rossz levén az út, a négy ló miatt nem volt fennakadás, de a gyep-lős lovamon használni szokott réz-csengő miatt kosarat kaptam.

Én elmondám, a mit akartam, lehetlenséget nem említettem, tulságos a követelésben nem voltam; a miket előszámláltam, mind azok teljesítése tőlünk függ. Tagosítás, cseléd-rendszer, mezei rendőrség nem léte hogy nagy akadályok az igaz, a mint már a Hetilap 1-ső számában a 10-ik lapon említettem, ezek nélkül kár az ekét földbe akasztani.

De ugyan kérdek bár kit is: mikor születnek meg ezek? addig nem kell élni? nem kell fizetni? Bizony bizony addig vesződünk a fennakadásokkal míg egészen fennakadunk. Én újában is mondom: előlátással párosult szorgalom, fősvénység nélküli takarékoság, lealjasodás nélküli nélkülözés valamit segíthetnek helyzetünkön; ha ezeket elmulasztjuk, elbukunk de úgy, hogy isten sem fog többé fölemelni.

Fodor József.

A tulvitt tréfa.

(Népies beszély.)

1848 elején egy sajátos kereset adatott törvényszékünk elébe.

Ez úgy némely kérdésében eléjött zavarok birói kinyomozást igényelvén, ennek végrehajtására a törvényszék engem két biró-társammal küldte ki.

Legelőbb az esemény egyik szemtanuját kérdeztük ki, kinek vallomását mind azon előadási sajtóságokkal együtt közlöm, melyek akkor miniket részint érdekeltek, részint boszantának.

— Mi a kegyelmed neve? kérdé egyik biró-társam a kikérdezendőtől.

— Meglehetősz cifra nevem van, uraim, mert az egész familiámat a szüleapámig magában foglalja.

— Annál jobb, mondja keed végig — szólt a biró.

— Ha kívánják, urak, hát csak elmondom: nevem Rápóti Gyuri, Pista, Péter, Boldizsár.

— Mért nem csak Rápóti Boldizsár?

— Vagy legfelebb Rápóti Péter, Boldizsár?

— Hát, uraim, ez azért van úgy és nem amugy, mert a faluban Péter Boldizsár, s Pista, Péter, Boldizsár is van, a nélkül, hogy az én volnék. Már tudni illik az a Boldizsár, kinek

apja Péter volt de nagyapja nem volt Pista, az nem én vagyok, sem nem a másik, hanem ő.

— Tehát a harmadik.

— Igen, úgy is jól van mondva; az a Boldizsár pedig, kinek apja Péter, nagyapja Pista, de szüleapja nem Gyuri volt, az nem vagyok én, sem nem ő, hanem az a — másik.

— Már értjük.

— De már csak végig mondom ha elkezdtem, mert ez a dolog feneke. Az a Boldizsár pedig, uraim, kinek apja Péter, nagyapja Pista, szüleapja Gyuri volt a Rápóti familiából, az én vagyok s nem ő, sem nem a másik, tehát magamot ajánlom.

— Hány éves kegyelmed, minő vallásu, nős vagy nőtelen?

— Éveim számát nem tudom épen bizonyosan, gondolom még is, hogy egy és fél hijján harmincz lehetek; mert egy hijján husz koromban házasodtam meg, annak pedig hat hónap hijján tiz esztendeje, ez pedig aprajával nagyával együtt, úgy hiszem, másfél hijján harminczat üt.

— Tehát huszonnyolcz éves, hat hónapos... és nős?

— Nős nem vagyok.

— Tehát özvegy?

— Nem vagyok özvegy, mert feleségem nem halt meg.

— Tehát elvált nejétől.

— Azt nem tettem...

— De hát így már kend mi?

— Bizony nem tudom, uram, házas volnék, ha feleségem volna, nőtelen vagy özvegy, ha nem volna, de az sem van, sem nincs.

— Tehát szalma-özvegy?

— Az sem vagyok, mert feleségem nem csak külön kenyeren van tőlem, én egy találós mese vagyok, fejtsenek meg az urak, mi vagyok.

— Az enyelgésnek itt nincs helye, szólt egyik biró, ki még kevéssé szokott levén a székelyekeli bánásmóddal, türelmét kezdé már veszíteni.

— Gondolom, hogy a kegyelmed neje két férjü! szóltam én.

— Épen mintha csak a számból vette volna ki az ur; de hát honnan tudja ezt? ehhiszem bizony az ujságban olvasta, mert ott is kiirták azt a gyalázatost, ki most illő helyén van Szamosujvárott.

— No's minő vallása van?

— Legmindennapibb vallásom a kárvallás.

— Hátha e sok tréfának is kárát vallja kegyelmed.

— Hát, uram, úgy egygyel több kárvallásom lesz.

— No ne bolondozzék kegyelmed — tehát reformált?

— Nem vagyok reformált.

— Tehát katolikus?

— Az sem vagyok.

— Tehát unitarius?

— A világ kincseért sem!

— De hát mi a tatár? csak nem lutheránus? Erdélyben e vallás csak a szászoké.

— Luteránus sem vagyok.

— Csak nem zsidó... süsse ki már.

— Uraim! zsidó volnék, ha papista nem volnék, és papista volnék, ha zsidó nem volnék, de minthogy ez is vagyok, az is vagyok, tehát egyik sem vagyok.

— Tehát szombatos — szoltam én.

— Uraim — szolt a székely látszólag megrendülve — én nem mondtam, hogy szombatos vagyok.

— Tehát vigyázzon, a vallásból ne csináljon talányt, a szombatosokra halált mond a törvény... A vallás oly pont, melylyel enyelegni nem szabad. Győzze meg kegyelmedet titkos hite, de itt azon vallást adja föl, mit nyilvánosan vall.

— Én katolikus vagyok. Szolt elkomolyodva a kérdezett.

— Mit tud kegyelmed Bernád Pál legyilkoltatásáról? ki volt gyilkosa?

— Már az igaz, hogy csodálatos történet volt — szolt a székely.

— Láttá-e a gyilkolást, s ki volt a gyilkos?

— A gyilkolást láttam, de ki volt a gyilkos, azt meg nem mondhatom.

— Hol történt a gyilkolás?

— A Molnár Están komám házában.

— Kik voltak jelen a szobában az esemény alatt.

— Están komám és felesége Panna asszony, s megint Bernád Palkó.

— Tehát valamelyik kettőjük közül volt a harmadik gyilkosa.

— Uraim, ez épen oly találós mese, mint az, hogy én nő vagy nőtlen, s papista vagy zsidó vagyok. Están komám nem gyilkos, Panna asszony sem gyilkos, még is szegény Palkó megöletett.

— Beszélje el kegyelmed az eseményt úgy, a mint tudja vagy látta.

— De hát hol kezdjem el? Ismerik, uraim, Felméri Pannát?

— Minő Felméri Pannát?

— Hát már annak a Molnár Estánnak az életepárját, a kik mindketten fogva vannak.

— Igen, ismerjük; nos tovább.

— Hát elég az hozzája, hogy ez a Panna asszony legszebb leány volt a faluban.

— Az nem tartozik ide, mit tud a gyilkoságról?

— Hallgassuk ki őt.

— Itt kezdődik az egész dolog, uraim, mert ha olyan szép nem volt volna, nem bolondultunk volna utána falustól.

Én zsákban macskát nem árulok, igaz ember vagyok, megvallom, mind én, mind mások igen irigykedünk, hogy egy olyan szép csont ragadott az Están komám oldalbordájához. A mikor a lakodalom folyt épen akkor temették az öreg Bernád Gergelyné, kit másképp Csatrásinének is hívtak, valamint most megöletett fiát Csatrási Palkónak... de hol is hagytam el? Csatrásiné boszorkány volt, a mig élt úgy megkuruzsolta Pannát, hogy az Bernád vagy Csatrási Palkót halálba szerette, hanem Molnár Están bizony egy szomszéd falusi oláh paphoz folyamodott, ki könyörgést tartott a boszorkány ellen, s a lett belőle, hogy Csatrásiné megholt, Panna pedig felszabadulván a kuruzslás alól, Molnár Están komámhoz ment feleségül.

Elég az hozzája, hogy a harangszó rossz jel volt épen a lakodalom napján, szegény Palkó alig győzte a sirást, mert ő ugyan azon nap vesztette el anyját s szeretőjét. Ez pedig akárkinek is rosszul esnék.

— Ez mind oly beszédek, melyek nem tartoznak a dologra.

— De biz oda tartozik, uram, mert ha Palkó komám szegény, Pannát vette volna el, úgy nem Maris asszony volna most a felesége, no az igaz, hogy Maris is áldott jó teremtés, de beteges szegény, gyakran ette a holt szenet s a palát, s ebből folyt ki az egész dolog: ha ő holt szenet és palát nem eszik, szegény Palkó ma is élne. Ezt így írják, uraim, a protocollumba. Hát beírják-e?

— Csak folytassa kegyelmed.

— Hát elég az hozzája, mi egy néhányon összeegyeztünk, hogy Están kománkot addig boszontsuk, mig felesége iránt szerelemföltő lesz, hogy ne birhassa azt a szép asszonyt minden lélekgyötrelém nélkül. E czélunkban a véletlen is segített, pedig Panna szegény oly áldott jó fejérnép volt, gyanu sem férhetett hozzá. Ha olyan lett volna az én atkozott feleségem, de az egy istentelen sátán vala, jó hogy elvitte bűne, ülhet már tőlem Szamosujvárott, mig a nyelve az inyéhez ragad, az úgy is illenék, mert örökké kelepelt vele életében, hogy soha házi csendeséget nem birhattam. Biz olyan volt ő uraim!

De mit is akartam csak mondani? Igen! a fül-füről beszéltem!?

— Azt beszéli kegyelmed, mikép boszonták Molnár Istvánt?

— Igaz nó! hanem a fül-fü is bele jön. Hanem Bernád Palkó megbúsulta magát s megházasodott. Nem tudom mi jött szegény Marisra, már tudni illik a Csatrási Palkó komám feleségére, hát a biz enni kezdette a holtshenet és palát. E miatt ugy elaszott, oly sovány lett szegény, mint egy deszkaszál.

Orvoshoz folyamodtak, ki azt pereskibálta, hogy hat hétig ugy éljen férjével, mint Éva Ádámmal mielőtt az almába haraptak volna. Ebből biz a lett, hogy Están komám fogadott Palkóval harmincz magyar forintba, hogy Palkó komám nem állja meg hat hétig. De Están komám kikötötte, hogy Maris asszony költözzék hozzája, hogy örökké szem előtt tarthassa s bizonyos lehessen, hogy nem szegték meg fogadásukat.

Két három hét mulva Maris asszony a holtshennél s palánál inkább kezdette férjét kívánni, de Palkó sem volt agyagból gyurva. A lett belőle, hogy ők biz olykor, künn az ereszben s pajtában összekerülgetének. Hideg tél volt, igen sokat nem szemetezhettek künn, de még is a szomszédok észrevették a titkos találkozásokat.

Ez a mi malmunkra hajtotta a vizet. Maris asszony ugyanis gyakran, midőn férjével összekerült, a Panna asszony kék köpenyegét vette magára, ez pedig feltűnő volt, mert egész faluban csak Panna viselt kék köpenyegét. Ebből biz a lett, hogy a szomszédok Estánót képzelék a köpenyeg alatt, s a faluban csak hamar híre futott, hogy Molnár Estáné Csatrási Palkóval összejöveteleket tartanak az eresz alatt.

A hir mind inkább terjede, s mi arról is gondoskodtunk, hogy az fülébe menjen Están gazdának is, ki csak hamar féltékeny kezde lenni feleségére, s szemmel tartá háza táját.

E megszorítás megfosztá Palkót is a gyakori találkozástól, mert Están gazda mindig került az ereszt, ha csak a kútra is ment felesége, s így féltő volt, hogy mig felesége után leskődik, fölfedezi a bűnösöket, s akkor vesztve lesz a fogadás s a harmincz magyar forint.

Szegény Palkó egész estvéken át kerülte a kert alját, mialatt Están gazda mindig udvarán szemetezett, s így saját felesége után leskődve, elzárta Marist is Palkótól. Így út a szemes ember két legyet egy csapásra.

Hanem én biz egyszer rajtakaptam Palkót a mint a kert résen át feleségével beszélgetett, félrevonultam s kihallgattam őket.

— Hát te mit gondolsz, hogy napok óta hiába állom az istrázsát egész éjfélig?

— Hiszen nem lehet, örökké les Están bá, s ha rajtavesztjük, fizethetsz aztán.

— Ördög vigye harmincz forintját, inkább megadom.

— Megadod! könnyü kimondani a szádon, de honnan adod meg? Mit értél bolond fogadásoddal, hogy ugy kell élnünk ketten, mintha csak faluba járnál hozzám.

— Miért egyeztél belé a fogadásba?

— Hát tudta a manó, hogy 6 hét oly hosszú idő... aztán a doctor.

— No s mit ártott, hogy peréskipercióját megszegted? A doctor bolondot akart csinálni belőlünk.

— Édes Palkóm! szólt szeretettel Maris asszony, s megczirókálta Palkó komám.

— Hallom, hogy Están komámék el vannak apjukhoz híva húshagyókedd estvéjére.

— Igen, mondák, de azt is, hogy velök kell mennem, vagy a házat reám zárják, hogy veled ne találkozhassem.

— Tétesd magad betegnek, s maradj hon, majd én eljövök, együtt töltjük az éjet, s még sem vesztjük el a fogadást.

— Az igaz, a mi kulcsunkkal kinyílik ezen pitvar ajtaja is, de hátha rétavesztjük?

— Ej no, hiszem csak lesz eszed, hogy valamikép tudasd velem mikor eltávoznak.

— Jól van, csak te is aztán ne tátsd el szádat. Látod azt a fülfüvet azon a kapuzábén, ahajt van né! én azt leverem onnan, ha a házba zárnak is, a guzsaly elér odaig. Mikor a fülfü nem lesz a kapuzábén, akkor én egyedül vagyok.

Ily beszélgetés után Palkó elballagott s a menyecske is bevonult a fedél alá.

Én meg magamat gondoltam, s egyetérték néhány komámmal, hogy Molnár Están komám szedjük rá egy kisség.

A korcsmán találkoztunk vele, s elkezdettük felesége csélesapságával boszantani.

— Bizony, Están komám, mondám én, kieden is bételik „minden ember látja, csak a pap nem látja.”

— Eh Bódizsár komám, ne gondoljon kied minden asszonyt oly bestekurafianak, mint a kied oldalbordája.

— Jól van, Están komám, ha kied oly jó hiszemben van, az csak szerencséje mind Panna asszonynak, mind Palkó komámnak.

— Mi köze a kettőnek együtt?

— Eh, sokszor arat az ember ott, hová nem vetett. Én mindent tudok, csak nem akarom mondani, nem akarom felzavarni a ház nyugalmát.

— Csak ki vele Bódi komám, csak ki vele.

— Jól hallottam én saját füleimmel, minden ki van főzve.

— No, s mi van kifőzve, süsse ki már kied, ha neki rugtatott, szólt Están komám egy kis garral.

— Eh, hiszem bizony, hogy majd azt mondják, én voltam a háztűz rontó! kiki tanuljon a maga kárán.

— Ti engem bosszantani akartok, de én nem bosszankodom, ismerem feleségemet.

— Már henehe! szólék én is, ha kiednek nincs ellenére, hogy felesége Palkó komámnak jelt fog adni, hogy mikor nem lesz otthon a gazda, hát bizony az nekem sincs ellenemre.

— Dejsz, azt a jelt szeretném meglátni, szólt Están komám.

— No biz azt meg is láthatja kied, a mikor eppenségesen akarja.

— Komám, ne fitymáld életpáromat, mert a végén nem jól jársz.

— Én semmit sem mondok, csak azt mondom, kötve hidj az asszonynak, az asszonyhűség az ördög gyűrűje, csak addig tiéd, míg újadban van.

E közben Están komám előtt a kupa bor temetőalpából kifogyott, s a gajdosság megoldá nyelvének kerekét.

— Már én csak azt mondom, szóla ő, hogy a feleségemet soha semmi rosztan nem tapasztaltam.

— Mert van ám neki annyi esze a mennyi kell, s ki tudja főzni, hogy mikor kied eltávozik házatól, mikép tudassa azt szeretőjével a nélkül, hogy valaki észrevenné. Hát ugyan nem látja kied, mily gyakran kullog kapuja előtt le s fel Bernárd Palkó?

— Eh, bolondság, hisz ő feleségét kerülgeti, nem tudja kied fogadásunkat?

— Jól van, de aztán miért monda tegnap estve valami asszonyféle a kied kertén keresztül Palkó komámnak: mikor ez a kányaorru — mert, uram, Están komámnak nagy orra van — tehát mikor ez a kányaorru elmegy hazulról, s Marist is eltehetem nyakamról, akkor bátran jöhatsz, ezt pedig onnan fogod észrevenni, hogy a fülfüvet a kapuzábéról leverem akkor kövestől együtt.

— No hagyd el, feleség, beleülöm én az én kányaorromot a te...

— Jól teszi Están komám! szakíták félbe pajtásaim.

— Már én azt megmutatom, hogy holnap estve Palkóné a malomba megy, én pedig há-

rom napi útra, No megállj, feleség, megállj fülfü, megállj Palkó! Dejsze, így aztán könnyű megnyerni a harmincz magyar forintot... megállj fülfü.

— De az ám le fog esni, hacsak a kapuzábéhoz nem iszkábalja kegyelmed.

— No ne locsoj! szólt dühösen Están gazda.

Ezzel mérgesen eltávozott, mi pedig össze-nevettünk, látva, hogy szénánk rendben van már.

Eljött a másik nap is, észrevettem már paraszt-ebédkor, hogy Están gazda készülődik. Szegyet ütött fejembe az, hogy Bernád Palkót még nem készítettük el a tréfára.

Estvefelé pajtásaimat megbiztam, hogy Palkó kománkat csipjék a kocsmába, mert már Están komám szekere kerekének nyoma végig nyult a falu útján, s Maris is elküldetett a malomba.

Mikor sötét lett, elhaladtam Están gazda kapuja előtt, s a fülfüvet kövestől együtt lehuztam a kapuzábéról.

Ezzel tovább folytattam útam a kocsmá felé, miután fejemet egy keszkenővel bekötöttem, mintha ütést kaptam volna oda.

Nyolcz óra tájat volt az idő, s már hallám, hogy jól felönthetett Palkó komám is a garadra, mert szörnyüen énekelt.

Beléptem a kocsmába.

— Isten hozta kiedet, Bódi komám, szólt Palkó s reám köszönté poharát.

— De mi az isten csodája lelte kiedet, szóla újból miután poharat üriténk.

— Eh a tatárba, szólék, oly hosszason hagyod magára feleségedet, hogy még utoljára megbolondul, s az egész falu fejét összehasongatja.

— Mit beszél kied komám? kérdé egyik pajtásom.

— Ahajt a mint jöttem Molnár Están kapuja előtt, hát csak egy hosszú guzsalylyal kinyul az ablakon Palkó komám felesége, s a kapuzábéról levett egy követ a mint épen alatta haladtam el kerülve a sarat; szerencsém, hogy a könek csak szegeletje ért, különben behasadott volna fejem.

A mint e szavakat elmondám, láttam, hogy Palkó komám egészen neki pirosodott.

Alig lehetett öt addig szóval tartanunk, mig körülbelöl az asszonyok lefeküdtek.

Ekkor elbúcsuzott tőlünk tetteve magát hogy elálmosodott.

Mi jól tudtuk hány hét két hét, s illő távolságra kísértük a gazembert.

Hát jutott neki eszébe az álom? jutott az isten haragját, a mint meglátta a földön a fülfüvet Están gazda kapuja előtt, egész bátorság-

gal, mintha csak haza ment volna, benyitotta a kaput, a pitvar-ajtón, s egyenesen az ágyhoz haladott hol már Panna asszony mélyen horkolt.

A házban sötét volt, azték Panna asszony is álmos vála, s nem egyhamar ébredett fel Palkó komám ölelgetéseire.

Az lett belőle, hogy Palkó komám a menyecskét saját feleségeként trektálta, s Panna asszony is félálmason még őt visszatért férjének gondolta.

Mi az ablak alatt lelekedtünk.

Láttuk, hogy a mint Palkó a pitvar-ajtón behaladott, Están gazda sem késett az eresz alól egy jó rézcsákánynyal előkullogni. Ökeme ugyanis lovát szekerét a szomszéd faluba hagyva, estvére visszalopódzott háza tájához, hogy ha valami van a dologból, feleségét rajtakaphassa.

Nem igen engedett időt sem Palkónak sem Panna asszonynak hogy tévelyedéseket észrevehettek volna.

Alig mondá az ébredő félben lévő Panna „ah apjok!” s Palkó szintén „ah anyjok!” s im az ajtón Están gazda berohanva, dühösen kezdet szitkozódni.

Szegény Panna asszony, a bámulat és ijedtség közt habozva szökött fel ágyából.

— Mi ez, mi ez? azt mondja, hát nekem két férjem van?

— Hát keed nem az én feleségem? szolt elbámulva Palkó.

Están gazda még dühösebb lett e képzel-tettetés miatt.

— Mindjárt megtanítalak mindnyájatokat keztyübe füttyölni — szolt cifra teremteték közt, s Palkót nyakon ragadva lenyomta az ágyra s kezét egy istranggal lekötözte.

— Están komám, szolt Palkó, mialatt a házi gazda az üszköt fütta, hogy gyertyát gyujtson, mi ökelmének nehezen ment, most mivel hogy keze reszketett — az ördögbe, Están komám, érte se meg kied a dolgot. Én azt hittem hogy csak feleségem van itthon, vele egyeztem, hogy egy jelre itt leszek. E jel csalt meg. Akartunk úgy lenni együtt hogy a fogadást még se vesszük el. Ez az egész. Oldozzon fel kied innen, ne számárodjék.

— Kedves apjok, mondá Panna asszony — higgye el, hogy ez az egész dolog tudtom s hirem nélkül történt.

— Jól van, szolt Están gazda haragját mér-sékelve; ha ártatlan vagy, fogd e csákányt s üsd e gazembert agyba főbe.

— Azt már szeretem, szolt Panna asszony, hogy üthessem agyba főbe azt, ki ellenem nem vétett?

— Én parancsolom, hogy üsd, mondá Están gazda.

— Azt nem parancsolhatja kied apjok, ne bolondozzék már nó.

Ezzel sirni kezdett a szegény asszony, de e miatt bizon Están gazda még dühösebbé vált.

Mi a ház töltésén állva az ablakon keresztül mindent láttunk, s gondoltuk is, hogy majd ha tréfának elég lesz, közbeszólunk, de eddig csak akartuk a komédiát, s igen szerettük volna látni azt a játékot, mikor egyik kártya a másikat üti le.

Elég az hozzája, hogy hiba volt tölünk, de ki gondolta volna, hogy az lesz belőle, a mi lett.

Ott volt közöttünk Mészáros Peti komám is, a falu énekesinálója.

E bizony hogy még inkább iszkitelje Están gazdát, hát ahajt egy álltában egy éneket csinált, aztán leszállott a töltésről s mintegy részegen elhaladva, az ablak alatt nagy fenszóval ezen verset énekelte el:

Szól a falu sok kakasa,
Boszorkány jár a faluba —
Nem is annyiban boszorkány,
Mint Pannához Palkó komám
Ko komám.....

— Halljátok halljátok, kiczégérezettek, már éneket is csináltak rólatok. Panna üssed — szolt haragosan Están gazda.

— Ne bolondozzék kied már nó, az isten verje meg a ki bünös.

— Látod e harapófogót? szolt Están gazda lekupván a gerendáról azon jó fogu vasszerszámot — leszaggatom a húst testedről, ha nem ütöd e beste lelkét.

— Están gazda! monda Palkó komám, kied csakugyan megbolondult, várja haza feleségemet, ő mindent felvilágosít.

— Üssed, szolt Están gazda s feleségét jól karon csipte.

A szegény asszony ijedtében felkapta a csákányt, de újra kérte urát, hogy ne számárodjék.

Ekkor Están gazda még erősebbet csipett feleségén, s ahajt biz a lett belőle, hogy az asszony kinjában úgy lecsapott a csákány élével, hogy szegény Palkó ott adta ki lelkét azon helyedes helyben.

Igy volt ez az egész dolog, birák uraim!

De azt lelkem idvességére mondom, hogy Molnár Estánné nem gyilkos, mert ő a halálos csapást kinjában tette; de Están gazda sem gyilkos, mert ő annyira túrköztette haragját, hogy még egy ujjal sem bántotta ellenfelét, pedig az ökelme állapotjában hamar vetemedhetik az ember

gyilkosságra. Mi sem vagyunk hibások, mert ily tréfát sokszor üztünk egymással a nélkül, hogy rossz következésre csak gondoltunk volna es. Leghibásabb a doctor ur, miért tiltotta el Palkót feleségétől; vagy ha ökeme helyesen tett, ugy az uristen hibás, miért teremtett palát és holt-szenet, hogy azt Maris asszony megegye.

Henem az az uristen mindenható s minden-tudó, s a mint a palát teremtette, azt is tudta, hogy Maris asszony mért eszi azt meg... S az egész gyilkosság sem történhetvén isten hire nélkül, ő szent felsége bocsássa meg bűnét annak, a ki csakugyan bűnös lehet.“

E különös eset birói tárgyalás alá került, büntető törvényeink hiányait rendszerint a birói vélemények pótolván, a tény gyilkosságnak tekintetett; s Molnár István három, neje két évi börtönre ítéltetett.

En ezen ítéletet méltánytalannak véltem.
Dózsa Dani.

Kolozsvár april 15.

** Komáromi Ferencz fiatal írónk néhány nap városunkban mulatott. P. Horváth Lázár hátrahagyott munkáiból a „Szent sir“hoz tett útja kiadni akarásával foglalkozik. Az érdekes műből néhány közleményt engede át szerkesztőségünknek, mit olvasóink nem soká veendenek. Az egészen oly szép előadás ömlik el, hogy szerző szellemét lelkesültsége egy magasabb körében látjuk megjelenni, mint egy végső hatyudalban.

** Jövő számunkban remélhetőleg hirdetni fogjuk, mikép Kőváry László Erdély földje Ritkaságai a sajtót elhagyta. Ha a kiadó reménye nem csal, helybeli előfizetői a jövő szám előtt már kezökhez veszik példányaikat.

** A okszerű gazdaszat s gépészet barátai nem tehetnek élvezetesb sétát, mintha Rajka ur gép-gyárát látogatják meg, a felső-szén-utczában. A készülöben és készen lévő vetőkapáló- szóró- s egyéb ott látható gépek kedves látványul szolgálnak. Jelenleg gr. Haller Lajos vető-gépei vannak munka alatt, mint a ki a gépgazdaszatnak legnagyobb pártolója hazánkban. Látható már a fejevári püspöki templomhoz megrendelt, Rajka által készitendő toronyóra mintája is.

* A helybeli kereskedelmi és iparkamara közelebből tartott gyűlésében egy m. ministeri leirat következtében bizottmányt nevezett ki, mely egy iparműkiállítás tervén dolgozzék a ka-

mara kerület számára, s az 1846—7-ben e cél-ra alakult s tetemes összegek birtokában lévő bizottmányokkal magát egybekötletésbe hozván, jövő gyűlésre kész tervezettel lépjen fel. Ez eszme oly nagy fontossággal bír, miszerint nem tehetjük, hogy legforróbban ne ohajtsuk, vajha a kamarának sikerülne azt még ez év folytán életbe léptetni! s nemes szándokában minél több részvételre s segélyre találjon! A vállalat fejlődése felől annak idejében többet.

** Piaczunkra már kezdenek érkezni a borvizes szekerek; a csiki s erdővidéki túrót is várjuk a horvizes bor mellé.

Szeben apr. 4-én.

A telegraf a postaigazgatóság épületéig készen van. A telegraf-hivatalnokok itt vannak már, s csak a villanytelep érkezését várják, hogy a közlekedést megnyithassák, mi még e hó folytán megtörténik.

A Fröhbeck által létrehozott gőzfürdő számos látogatásban részesül. Ez intézet 18,000 pftba került.

M. Vásárhely apr. 8.

Az időjárás szép, dús termést reméltet. A város alakja is naponta szépül, miután már minden rútat eltettek láb alól. Egy új sétatér készül: a poklósutca közepén ugyanis egy 400 lépés hosszú s mintegy 50 lépés széles tér békerített, kettős fasorral díszített, kifövényeztetett, s még a nyáron városunk szivében egy kellemes zöld oásist reménylünk. — A farsang ha nem is a legélénkebb, de a színház azóta annál keresettebb. Vásárhely mindig kiváló kegyelője volt Thalia oltárának, melyben most mind a személyzet, mind az előadás hivatása szerint érdekességet és változatosságot keres. Tóth Soma, táncművész néhány élvezetes estvét szerzett. Most Jánosi és Bogdán működnek, első mint vendég szini előadásoknál, a másik tánczol. K.

H I R F Ű Z É R.

— Jólsván hatóságilag meghagyatott a koresmárosoknak, hogy földes gazdáknak csak 2, házas-zselléreknek 1 ftig hitelezzenek, az ezen túlrái hitelezés csalásnak fog tekintetni.

— Ira Aldrige, az afrikai Roscius, mint a lapok nevezik, Pesten folyvást roppant tetszéssel vendégszerepel. Fellépett még a velencei kalmárban és III Richárdban. Tiszteletére több helyt lakomák rendeztetek, s a magyar írók egy pompás albummal lepték meg.

— Tervben van az aradi színház nézhelyének

megnagyobbítása, mi részvények által volna létesítendő. Az eltávozott magyar színészek helyébe nyárára már két német szintársulat jelentkezett.

— Tompa Mihály jeles költőnk haditörvényszéki vizsgálat alá vonatván, Kassára vitetett, de Magyarország polg. és katonai kormányzó Ö Fensége kegyelme által viszont szabad lábra helyeztetett.

— A Pesten felállítandó realiskola számára az ottani nagykereskedő társulat évenként 300 pftot ajánlott.

— Rózsa Sándor, a hirneves rabló fejére 10,000 pft van kitűzve.

— Hirlik, hogy a ministeriumban egy új zsidótörvény készül, mely az izraeliták sorsán sok városban változtatni fog.

— A budai alagút a pesti oldalról befelé 14 ölre haladt már. A munkálatok ezután kétötötített eredménnyel fognak folytatni, mert Selmezcrről érkezett bányászok is részt veendek az ásásban.

— A budai császárfürdő hővizét arra akarják ujabban használni, hogy általa tojásokat költessenek ki. E szerint ott egész háromfi-iskolát állítanak. A tojások 30 fok hőségben 36 óra alatt kikelnek.

— Az államadósság a banknái visszafizetések által ismét azon meunysígre van leszállítva, mint volt a forradalom kitörése előtt. T. i. 126 millio.

— Az oktatásügyi ministerium rendelte, hogy azon helyeken, hol könyvtárak, könyvkötők nincsenek, iskolai könyvek árulásával az iskolai hatóságok vagy tanítók bizassanak meg, kik azokat Bécsből az iskolakönyvadminisztratiótól félévi hitelre fogják kapni.

— 1852-ben az egész birodalomban postára adatott 30,963,437 bérmentett, 4,887,462 bérmentetlen levél. 1851-ben az elsőből 25 millio, az utolsóból 6,196,000 adatott fel.

— A csáktornyai uradalom 2000 holdat szakasztott ki kisebb családok számára. 3½ holdért 45 pftot fizetendő: s tízévi időnkénti napszám teljesítése mellett a 3½ hold szabad tulajdonává válik az illető családnak.

I r o d a l m i h i r e k :

— A Regénycsarnok II kötete is elhagyá a sajtót. Folytatva van benne A hiúság vására.

— „Jegyzetek az ásvány- és vegyipar köréből” cím alatt Szabó József pesti egyetemi tanár egy kötetet adott ki, melyet a londoni iparműkiállításra irt.

T Á R C Z A.

Nemzeti színház

Apr. 9. Szent tropézi urnő. Francia drama 5 felv. Benne Ronay Gyula, mint vendég s remélhetőleg, mint szerződött tag lépett fel. Ugy látszik a jellemszerepek tartoznak szakmájához. Legalább ez este a nyers, lovagias, mélyézelmu tengerészt annyitapintattal játszá, hogy ezen szerepnél jobban felfogott és kivitt szerepet e társaságtól még nem láttunk.

Apr. 10. Két pisztoly. Népszinmű Szigligetitől.

Apr. 12. Hunyadi László. Erkel operája. Most is zsúfolt színház. Benne Taborszky Gabriella k. a. lépett fel mint ujonnan szerződött tag. Gara Máriát énekelte. Mult évekről már ismert csengő hangjával most is kedvence lesz a közönségnek. Nehány oly gyönyörű hangja van, melyet e szinpad soha sem birt. Az egész előadás mondhatni jó volt. Mégis egy észrevételünk van, hogy a Hattyudal alatt vonuljon fel a függöny.

Apr. 13. Az örültek háza Dijonban. Francia drama 5 felv.

Apr. 14. Sevillai borbély. Ugy látszik a vig operának jobb korszaka kezdődik. Taborszky mint Rosina, Szerdahelyi K. mint Figaró léptek fel. Hogy Szerdahelyi a legjobb magyar Figarók közé tartozik, már csak onnan is való, mivel igen sok helyen klasszikus apjára emlékeztet.

Cytherak A. második hangversenye.

Fiatall zongora-művészünk tegnap apr. 15-kén tartá második hangversenyét a Gidófalvi-ház termében. Közönségét az elegans világ s értelmiség képezék. Játékát élénk figyelem kísérte. Legnagyobb tetszést aratott: Hunyadi Hattyudala, Liszt Ave Máriája, a játszó Nocturneje, s Dreyschok Mélodies Hongroiseja. Ezen kívül a „Sárga csikót” s Dreyschok Rhapsodiáit a közönség kívánata ismételteté. Közremunkáltak színészeink közül Szerdahelyi N. Erdélyi M. k. a., Folinus és Mezei urak, mindenik zajos taps között. Folinustól az Esti dalt (Ständchent) ujra kívánták.

M I N D E N F É L E.

* A felett folyt a beszéd, hogy a nemesebb virágok csak napfényen nyilhatnak.

— Nem igaz, szakasztá valaki félbe, a pinczében is nyilhatik nemes virág; pl. a borvirág.

* A párisi növénykertbe ujabb ritka állatok érkeztek s azok közt egy nilusi ló is, milyen Európában a rómaiak ideje óta nem volt.

* Az összes állami vaspályáknál, a lombar-velenceit kivéve, jelenleg 4044 hivatalnok és alsóbb rangu tisztviselő van alkalmazva.

** Rosz színházi előadás után, vendéglőben, csaj mellett ül néhány ifju. Hevesen foly a párbeszéd.

— Pajtás — szólunk egy hallgataghoz — dönts el a vitát, melyiket szereted inkább: a színházat vagy a theatrumat?

— Ha mind így megy, mint elkezdtek — felel a kérdett — leginkább fogom szeretni a: theat, rumot, kivált jó czukrosan.

* Hogy hívják önt, uram? kérdé Berlinben egy pinczér az odaérkezett magyar útastól, kinek nevét a vendégkönyvbe akarja írni.

— Nevem: Herepei.

A pinczér írja: Herr Epei.

— Nem jól van, nem jól írta ön.

— Ah értem, ön nemes ember! s írja: Herr von Epei.

* A világ csaknem legnagyobb szállodája nem rég épült Uj-Yorkban. Ez egy négyemeletes épület, mely utcaszegletet képezve 518 láb hosszú, s lapos födelű, melyre sétányt terveznek. A földalatti üregekben, a pinczén kívül, vannak a szénraktárak, konyha, mosóterem sat. Van itt egy roppant kazán, mely alatt folytonosan iszonyu tűz ég. E kazán állítja elő az egész épületet fűtő gőzt, s e gőznek feladata azon gépeket mozgatni, melyek a máhakat, vizet, ételeket a felső emeletekre szállítják; a mosást, peccenyeforgatást sat. végzik. Az emeletekre 5 lépcső vezet; három a vendégek, kettő a szolgák számára, mi a vendégek csendbenlétére igen jó elrendezés. A több étterem között az első emeleti minden képzeletet feljűmul fényben és izlésben. E teremből a földalatti konyhába szócső vezet, mely által az ételek felparancsolatnak. Ez emeleten van még három társalgási szoba hölgyek számára, egy sereg olvasó és társalgási terem férfiaknak; nász-szobák, cabinetok sat. A fiatal házasok számára rendezett alkalmak kitűnő fényesek. Ezek állnak egy elfogadó- egy háló-szobából, mely páratlan pompával van elárasztva, egy fürdő, s előszobából. Ezen kívül van egy roppant terem, melyben esténként a gyermekek dajkáikkal szivők szerint lármázhatnak, tánczolhatnak, a nélkül, hogy a szülőknek terhökre legyenek. A három más emelet hasonlóan van rendezve. Minden emeleten hideg és meleg víz-tartók vannak. A bútorzat izlésteljes, drága és kényelmes. Az épülethez használt márvány került 40,000 pfrtba, a tükörök 36,000, szőnyegek függönyzet 80,000, bútorzat 100,000, az ezüst készület 28,000 a többi kiadás 100,000-be, s az egész épület csaknem egy millió pfrtba. A haszonbér évenként 40,000 pfrt s a földszintiboltok is

temérdek összeget hajtanak be. Befogadhat 650 vendéget. Van benne 150 szolga, ezek között 13 szakács.

* A cs. k. posta bevétele múlt évben 9,092,483 frt volt (az azelőtti évben csak 8,422,215 frt); ebből levéljegyekért bejött 2,998,928 frt, kész pénzben 1,118,529 frt; postán utazóktól fizettetett: 1,931,775 ft; a máhokcsik hajtottak 1,917,591 frtot; ujságlapok: 248,886 frtot. A kiadás volt 8,444,378 frt, (az előtti évben 8,274,993 frt). Van jelenleg az egész birodalomban 17 postaigazgatóság, 1269 postahivatal és postaállomás, 29 postahivatal, 7 postakiadás és postaállomás, 984 postakiadás és postaállomás (lőváltás.)

* Ericson, miután lép-gépével a hajózásra nézt igen szerencsés kísérletet tön, most azt vasúttakra akarja alkalmazni.

* Angliában, hol múlt évben az alleopathák a homeopatháknak élethalál harcztot izentek volt, ez utóbbi gyógyításmód annyira divatba kezd jöni, hogy a londoni hasonszenvi korházat tetemesen meg kell-e nagyítani.

* A bibliaterjesztő társulat Londonban mart. 9-kén tartá 50 éves jubileumát. Az elnök jelenté, miszerint a társulat 8000 főkegyeletet alapított, a bibliát 148 nyelvre fordittatá s 43 millió bibliát osztott ki.

* Egy amerikai lap hirdetései közt ez áll: Mr. John Davidsnak van szerencseje Seathan barátját holnap reggelire meghívni. Figyelmeztetni kívánja, miszerint Floridából most kapott vad tyúkokat. A lapban sajtó hibából Seathan helyett Seethan áll. Más nap a reggelire bizonyos Mr. Seethan jelen meg. „Ön nem az én barátom! szól a házi ur. — Én barátja vagyok az egész világnak, következőleg önnek is. Egyébiránt ön nyomtatott meghívása itt van, s hízelvek magamnak, hogy ép oly jó étvágygyal birok, mint Mr. Seethan, ezzel leül, s két floridai vad tyúkot felfaloz.

Ennek következményeül más nap következő jelentés olvasható a hírlapban: „Mr. John Davids kötelességének tartja figyelmeztetni polgártársait bizonyos Seethan szentelenségére, ki egy sajtó-hiba ürügye alatt hozzá reggelizni ment, s egy perc alatt minden majorságát felemészttette.“ Harmad nap erre ugyanazon lapban ezt olvashatni: „Mr. Seethan minden jó izlésű embert int, nehogy bizonyos Davids ugy nevezett „floridai vad tyúkjából“ egyék. Egy bizonyosan szándékos sajtóhiba által elcsábitva, e sorok közlője ma is gyomorfájásban szenved e minden kritikán alóli tyúkok miatt.“

A kolozsvári keresk. s iparkamara befolyása mellett szerkeszti Berde Áron, tanár.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Tartalmi jegyzéke
az erdélyi nagyfejedelemséget
illető országos kormánylap
1853-ki évfolyama II. osztály
III. darabjának.

Kiadatott és szétküldett
mart. 31-én 1853.

15. sz. Hirdetménye a cs. királyi
katonai és polgári kormányzónak
1853-diki febr. 7-ről, az iránt, hogy
a dohánytermesztés bejelentésére ki-

tűzött határnap az új irmódu naptár
szerint értendő.

16. sz. Hirdetménye a cs. k. ka-
tonai és polgári kormányzónak 1853-
diki febr. 8-ról, azon illetekek szám-
vitele iránt, melyek csendőrségnek
ellenszegülő adókötelezettek elleni
segedelművétele alkalmával ez utób-
biakon fölveendő.

17. sz. Hirdetménye a cs. k. ka-
tonai és polgári kormányzónak 1853-
diki februar 10-ről, a lombard-ve-

lenzei királyság használatára szánt
árúknak bevíteli megvánozása iránt.

18. sz. Hirdetménye a cs. k. ka-
tonai és polgári kormányzónak 1853-
diki februar 10-ről, mely által a ke-
ritett- és mezővárosokat illető 1788.
junius 16-ról kelt tűzoltási rendtar-
tás újra kihirdettetik.

19. sz. Hirdetménye a cs. k. ka-
tonai és polgári kormányzónak 1853-
diki februar 16-ről, az 1853-k plán-
tálási évre szóló dohánytermesztési

engedményekérti kérvények benyújtási határidejének megnyújtása iránt.

(114) (1-3)
7736

sz.
362

CSÖDHIRDETMÉNY.

A marosportusi cs. k. sóhivatalnál egy elemi tanítóhely évenkénti 150 pfrt fizetéssel, 40 véka búza, 12 öl tűzifa, szállás és sőilletőség járulékokkal ürességbe jött.

Az ezen állomásért folyamodni kívánók szabályos bizonyítványokkal ellátott kérésüket, melyben életkoruk-, vallásuk-, feddhetlen erkölcsiségük, eddigi foglalkozásuk és a tanításra alkalmas voltukat ki kell mutatniok, — legfeljebb f. évi majus 13-kaig a maros-portusi cs. k. sóhivatalhoz nyujtsák be.

A cs. k. országos pénzügyigazgatóságtól. Szeben apr. 1-n 1853.

(113.) (1-3.)
Nro. 1792. 1853.

HIRDETMÉNYES IDEZET.

Sz. kir. Kolozsvár városa részéről az alább irt és 1-ső hadkötelezettségi életkorban sorshuzás alá esett, azonban a sorozáskor távol volt egyének, u. m.

Tized. Ház szám.

Külső-Szin 152. Pap Jozsip, ké-
ményseprő.

Külső-Szin 134. Fodor János, nap-
számos.

Hidelve 60. Bálint Ferencz,
kőmives.

Belső-Közép 42. Boér Ferencz,
szólga.

Külső-Szin 294. Maller Dániel.

Hidelve 436. Farkas János,
szólga.

Belső-Magyar 438. Stark Károly,
nyergeslegény.

Külső-Szin — Zongor Sándor,
napszámos.

Belső-Magyar 421. Andrásovski Ká-
roly, keztüis.

Belső-Közép 36. Harmati Ferencz,
szabólegény.

Külső-Magyar 209. Magyar József,
csizmadialeány.

Külső-Magyar 121. Balázs Mihály,
szabólegény.

Külső-Közép 311. Demeter László.

Ezennel hivatalosan idéztetnek alól irt tanács előtt e helyi cs. kir. Sorozó-Biztosság elébe állíthatás végett, és pedig ez országban tartózkodók 1 hónap, külföldön mulatók 3 hónap alatt leendő megjelenésre. A különben cselekvők magoknak fog-

ván tulajdonithatni, ha irányokban az ujonczozási szabály 35-ik §-ban körülirt büntető eljárás szigoruan alkalmazásba fog vétetni. A kolozsvári tanácsból aprilis 9-kén 1853.
Wendler,
id. polgármester.

(103) (2-2.)

1084. 1853.

HIRDETMÉNY.

Melyszerint közhírré tételik, hogy báró Szentkereszti Zsigmondnak birói zár alá vettegersi és thóttelki jószágai (az erdőket kivéve) folyó év april 22-n a kolosmonostori alapítvány uradalm gazdasági hivatal iropájában délelőtti 9 órakor kezdendő árverés utján három egymásután következendő évekre, folyó év majus 1-ső napjától kezdve haszonbérbe adandók.

Az árverés előtt beteendő bánatpénz ezüst 25 frtokat, az első felkiáltás pedig 250 frtokat teend.

A császári királyi pénzügykerületi igazgatóságtól.
Kolozsvártt 1853-ik év mart. 20-n.

MAGÁN-HIRDETÉSEK.

(115) (1-3)
ELADÓ HÁZ.

Kolozsvártt a főpiacson, az ugy nevezett lábos-ház során 274 szám alatti ház és telek örök áron eladó. Értekezhetni iránta ifj. Pataki József ügyvédnél, b. közép 522 szám alatt.

(116)
Folyó hó 6-án Felvincztől Feleketőig elveszett egy fejrővászón-tarisznya, melyben volt:

Egy pár sárga színadi csizma, egy pár sárga czipő, egy pár ujlakk fekete czipő, egy pár topánka, négy színadi paróka, két pár fekete czipő, két pár viseltes topánka, egy ruha-kefe, s több apró színadi szakálók és haj, sat. — A megtaláló jelentse magát Kolozsvártt a színházban
Almási István
tulajdonosnál.

(107) (2-3)
A várban (Kolozsvártt) a bátya-

utczában 240-dik szám alatti ház örök áron eladó. Ára iránt értekezhetni a háznál a tulajdonossal.

(108) (2-2)
Méltóságos Gróf Bánffy Dénes ur Valaszúti jószága minden ahoz tartozó részekkel együtt Sz. György napon kezdve haszonbérbe kiadandó. Bővebb értesítést vehetni Kolozsvártt a gr. Bánffy háznál szállásán Simó Károlytól.

(111) (2-3)
HASZONBÉRI HIRETÉS.

A mezőcsáni határon egy **Bolducz** nevezetű szép kaszáló, mely 240-300 szekér jó szénát megterem, hat egymás után következő évre haszonbérbe kiadandó.

A föltételek iránt bővebben értekezhetni Kolozsvártt Özv. Zeyk Józsefné, gróf Thoroczka Julianna asszonyaál, külmonostor-utczai házában. —

(100) (3-3.)
GAZDASÁGI MAGVAK.

Kolozsvártt a Katonához czimzett kereskedés jelenti, miszerint épen most vett friss lóhere, lucerna és bécsi vetemény-magvakat s igen jutányos áron képes azokkal szolgálni.

(106) (2-2.)

Gyaluban a mlgs gr. Bánffy családnak egy 226 ölen fekvő kőépület cseréppel fedve — és utána való 10 szekér szénatermő rét és 5 köböt férőjü szántó föld, melynek $\frac{3}{4}$ részét minden évben, $\frac{1}{3}$ részét csak minden 2-dik évben lehet használni. Jelen év april hó 17-én helyt Gyaluban a mlgs gróf Bánffy József ur ő nagysága tiszti szállásán árverés utján a többet igérőnek el fog adatni, addig is értekezhetni felőle közös director Sóós Ferencznél, Gyaluban.

Előfizetési ár:
Évnegyedre vidéken 2 ft. 20 kr. helyt 2 ft.
Félévre vidéken 4 ft. 40 kr. helyt 4 ft.

A Hetilap megjelenik Kolozsvártt hetenként egyszer másfél iven.
A hirdetések ára soronként 3 pkr.

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomó int. betüivel, kiadó TILSCH JÁNOS könyvtáros.